

FEJLESZTÉSI INFORMÁCIÓ: AZ UNESCO ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓS PROGRAMJÁNAK SZEREPE

J. Tocatlian

Az Unesco Általános Információs Program Osztályának igazgatója

Bevezetés

Az Unesco Titkárság – szorosan együttműködve a tagállamokkal, a társult tagállamokkal és a kormányközi és nem-kormányközi nemzetközi szervezetekkel – jelenleg dolgozza ki az Unesco 1984–1989-re szóló középtávú tervét. E terv kidolgozásának főbb elveit az Általános Konferencia 21. ülése 1980-ban határozta meg, amikor eldöntötték, hogy a tervezési folyamatnak a világméretű problémák elemzésével kell kezdődnie, mely azután alapul szolgál e problémák megoldására irányuló célkitűzések, valamint e célkitűzések végrehajtására alkalmas stratégiák meghatározásához.

Ennek keretében vizsgálandó fontos téma a fejlesztési információ, amelynek tanulmányozása és elemzése az Unesco Általános Információs Programjának egyik fő feladata. Mielőtt magát az Általános Információs Programot jellemeznénk, célszerűnek látszik a fejlesztési információ szolgáltatásával kapcsolatos kérdéseket megtárgyalni. Ezeket már egy ideje figyelemmel kísérik, nevezetesen az 1979-ben lezajlott UNISIST II kormányközi konferencia óta, amelynek megállapításai kibővültek 1981 májusában, amikor meghívott információs szakemberek egy csoportja találkozott Toledo-ban (Spanyolország), hogy számba vegye azokat a fejleményeket, amelyek ezen a területen várhatóak az évtized hátralévő részében, és hogy javaslatot tegyen az Unesco-nak, hogy miként vegye figyelembe ezeket a középtávú tervben. E szakemberek véleménye jelentős segítséget nyújtott e cikk első részének kidolgozásához.

Fejlesztési információ az 1980-as években

Az évtized hátralévő részében az emberiség olyan problémákkal fog szembenézni, melyek megoldásához minden bölcsességét, intelligenciáját és nagyvonalúságát össze kell szednie. Az energiacsökkenés nehézségeihez hozzájön a háborús veszély, a környezeti ártalmak, a nemzet-

közi kereskedelem zűrzavara, a munkanélküliség, a politikai és társadalmi feszültség, az éhezés és a leggazdagabb és a legszegényebb országok életszínvonalának között fennálló szakadék. A világnak oka van nyugtalankodni az elkövetkezendő években; de nem szabad utat engedni a riadalomnak és csüggedésnek. Az embernek még megvan az a lehetősége, hogy használja tudását és leleményességét problémái megoldásához.

A tudás bölcs felhasználása feltételezi a hatékony információgazdálkodást; az információ olyan áru, amely sok mástól eltérően nem tűnik el, amikor felhasználták. A társadalom – helyesen – úgy tekinti az információt, mint kollektív emlékezetét, melyet mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni. Hatékony információs rendszerekre és szolgáltatásokra van szükség a világ minden részében, hogy megkönnyítsük az információáramlást mindazokhoz, akiknek szükségük van rá. Nincs szó arról, hogy az információs rendszerek és szolgáltatások illetve a kommunikációs eszközök önmagukban általánosan hozzáférhetővé teszik az ismereteket, vagy hogy ha még ezt is tennék, ettől a tényről magától megoldódnának az emberiség problémái. Sőt, az információ még nem ismeret, és az ismeret még nem bölcsesség. De az ismeret megszerzését teszik lehetővé a jól tervezett, felhasználóra orientált információs rendszerek és szolgáltatások, amelyekre ennek folytán nagy szükség van a világ sokrétű problémáinak megoldása során – akár az Unesco, akár más szervezet hatáskörébe esőkről legyen is szó.

Az 1960-as években a fejlődést és a haladást nagyrészt szinonim folyamatoknak tekintették; sok fejlődő ország számára a „fejlődés” azt jelentette, hogy két-három évtized alatt akarták elérni azt, amit abban az időben a nyugati ipari országok már elértek. A fejlődési folyamatról kialakult elképzelések most megváltoztak. A fejlődő országok endogén fejlődésre törekednek, ami azt jelenti, hogy szorosabban kapcsolódnak saját kultúrájukhoz és hagyományaikhoz, különös figyelmet fordítanak az im-

portált technológia alkalmazásainak társadalmi és gazdasági következményeire, mint pl. egy új „elit” kialakulására, a környezet tisztítására és így tovább.

A fejlődési folyamat elkerülhetetlenül konfliktust idéz elő azok között, akiknek hasznára van és akiknek nincs. A fejlődő országoknak gyakran nincs más választásuk, mint hogy kizsákmányolni engedik erőforrásaikat; a kiaknázásukhoz szükséges technológiákat ugyanis magas költségük miatt nem tudják meghonosítani. Azáltal, hogy a fejlődő országok elfogadták az ipari országok fejlődéssel kapcsolatos elképzeléseit, kizárták annak lehetőségét, hogy maguk döntsék el, mi a legmegfelelőbb szükségleteik szempontjából.

Ezt a problémát sok fejlődő országban még csak fokozza a nemzeti szükségletekre és célkitűzésekre vonatkozó információ hiánya, valamint az, hogy a döntéshozók nem tudják hatékonyan felhasználni a rendelkezésükre álló információt. Releváns információk hiányában az országok nem képesek megválasztani a saját nemzeti érdekeiknek legmegfelelőbb cselekvési lépéseket. Ha az információs rendszerek és szolgáltatások fontos szerepet kívánnak játszani a fejlődési problémák megoldásában, alternatív megoldásokat kell nyújtaniuk. A döntéshozók nem háríthatják át felelősségüket másokra a meghozandó döntésekkel kapcsolatban. Felelősségüknek összhangban kell lennie a nemzeti prioritásokkal, amelyek maguk is olyan tényezők eredményei, mint a történelem, a nemzeti szükségletek, a nemzet kulturális sajátossága és a jövőre vonatkozó elképzelések.

Ennek folytán az Unesco, Általános Információs Programja keretében, olyan stratégiát akar kifejleszteni, amely elősegíti a szakképzett személyzettel működő nemzeti információs rendszerek és szolgáltatások fejlődését, és amely nemcsak az információáramlást fogja megkönnyíteni, hanem elősegíti az innovációt, a kreativitást, valamint a helyi és nemzetközi információs források optimális hasznosítását is. Bármely ország számára, amely igazi függetlenséget akar, elsőrendűen fontos, hogy képes legyen irányítani saját információs erőforrásait. A nemzeti információ irányításának és elemzésének képességével minden ország alternatív cselekvési programot és megoldásokat tud kidolgozni problémáira.

Ebben a vonatkozásban, különösen a fejlődő országoknak, két fő akadályt kell leküzdeniük: a feldolgozandó információk bonyolultságát és mennyiségét, valamint az információ hozzáféréseinek és irányításának a költségeit.

Az információ exponenciális növekedése kétségtelenül probléma lesz a század hátralevő részében is. És ez a probléma különösen súlyos a fejlődő országokban, amelyek már eddig is óriási mennyiségű nyomtatott információhoz jutottak külföldi forrásból. A probléma valódi nagyságát egyszerű példával lehet szemléltetni: kiszámították, hogy egy orvosnak vagy az orvostudomány és a biológia területén kutatónak, ha megkísérelné elolvasni a

vonatkozó összes publikált szakirodalmat 1978-ig bezárólag, ehhez 5500 évre volna szüksége.

Ezért azoknak az országoknak, melyek az információk ezen állandóan gyarapodó tárához kívánnak hozzáférni, első feladatuk az, hogy megállapítsák a leginkább releváns – és ezért leghasznosabb forrásokat. Ezekből a forrásokból a továbbiakban aztán ki kell választaniuk azokat az információkat, amelyek a felhasználók igényeit a legvalószínűbben kielégítik. Ezek az országok tehát minden fázisban szembe fognak kerülni a válogatás problémájával. Minden szakterület információs szakemberei – könyvtárosok, információs szakemberek, levéltárosok, levéltári vezetők és dokumentalisták – egyre inkább „liaison officer”-ként kell hogy ténykedjenek az információs források és a felhasználók között, úgy, hogy kiválasztják, elemzik és újracsomagolják az információkat a helyi igények leghatékonyabb kielégítésére. Ez a szerep megköveteli tőlük mind az információs technikák és a vonatkozó technológiák (pl. informatika, távközlés), mind a szóban forgó szakterületek (pl. kémia, közgazdaságtudomány) alapos ismeretét. A főbb választásokat országos szinten kell megtenni: a különböző területek döntéshozói számára szükséges információ számbavétel, elemzését és szintézisét nem lehet pusztán a külföldi információs rendszerekre és szolgáltatásokra hagyni, melyek céljai és válogatási szempontjai nem szükségszerűen esnek egybe az érintett országok céljaival és válogatási szempontjaival.

A fejlődő országok második fő problémája gazdasági jellegű; ez az ún. „információs társadalom” eljövételével van összefüggésben, amely már fenyegetően közeleg.

Három fő területet kell fontolóra venni: a nyilvánosan hozzáférhető nagy adatbázisokat, a kis szakosított adatbázisokat és a dokumentumszolgáltató rendszereket. Kevés változás várható a közvetlen jövőben a nagy adatbázisok technológiájában, főleg a nagy tárolókapacitású eszközök új típusaira való átállás nagy beruházási költségei miatt – bár ezen eszközök nagy információtároló képessége gazdaságilag szükségessé fogja tenni bevezetésüket. A kis adatbázisok várhatólag tovább szaporodnak. Hasznosításuk kislétszámú technikai személyzetet igénylő mikroprocesszoros berendezésekre épül. Ezek a rendszerek hatalmas szoftver-lehetőségeket biztosítanak, viszonylag olcsón, lehetővé téve bibliográfiai és szöveges adatbázisok, valamint numerikus adatbankok létesítését és fenntartását. A felhasználóknak viszonylag kevés oktatásra van szükségük ahhoz, hogy hatékonyan használják e rendszereket, amelyek távközlési csatornákon keresztül információs hálózatokká is alakíthatók. E hálózatoknak óriási szerepük lesz az információátadás jövőjében. A dokumentumszolgáltató rendszerek terén nagyobb áttörés nem várható a közeljövőben, de a számítógépes adatbázisokhoz kapcsolódó faksimile-átvitel (távmásolás) és automatikus dokumentumszolgáltatás fejlesztése ezen a téren is lényeges változásokat idézhet elő.

Az ipari országok által kidolgozott, korszerű információkezelő technológiák ezeket az országokat uralkodó helyzetbe juttatták az információátvitel területén. Az emberi tényezők, az anyagi eszközök és a műszaki feltételek olyan mértékben állnak rendelkezésükre, hogy gyakorlatilag ők irányítják és tartják ellenőrzésük alatt a világ információelőállításának és -átvitelének jelentős részét. E tevékenység javát kereskedelmi alapon bonyolítják le, az ún. információs ipar révén. Ez az ipar az „információs társadalom” igényeinek kielégítésére jött létre, így termékei a fejlődő országok információs igényeit nem szükségszerűen veszik figyelembe.

Azt jósolják, hogy a világ információs piacát a multinacionális cégek fogják uralni. Ezek az információs termékek és szolgáltatások teljes sorát fogják szolgáltatni, beleértve az információkezelő hardvert, az információs forrásokat, mint pl. a könyvek, folyóiratok, bibliográfiai és más adatbázisok, a műholdas és egyéb távközlési információátviteli lehetőségeket, a dokumentumszolgáltatást, valamint az információelemzést, az újracsomagolást és a forrástájékoztatót. Egy ilyen helyzet a fejlődő országok számára nemcsak a világrendszerekhez való csatlakozás műszaki problémáit vetné fel, hanem a szolgáltatott termékek és szolgáltatások kiegyenlítésének gazdasági problémáit is, különösen, ha ez kemény valutában történő fizetést jelent. További terhet jelent a fejlődő országok számára a nyelvi korlát, amely a fordítások szükségessége miatt lényeges költséget idéz elő, ha a rendelkezésre álló információs szolgáltatásokat fel kívánják használni a helyi fejlesztéshez. Nem valószínű, hogy az automatikus fordítási módszerek a közeljövőben megoldanák e problémát.

Az 1980-as években tehát a fejlődő országok meg fogják érni az „információs társadalom” megérkezését, amelyben csak függő szerepben lesznek képesek részt venni, ez viszont valószínűleg növelni fogja adósságaikat. Ha a fejlődő országok egyáltalán hasznot fognak húzni az új információs technológiák fejlődéséből és a számítástechnika, a távközlés, a telematika és a kapcsolódó információfeldolgozó eljárások eredményeiből, a legfőbb problémájuk az lesz, hogy megfelelően válasszanak. Anélkül, hogy oktalanul utópisztikusak lennénk, joggal várható, hogy e század vége felé a földgolyó nagyobb része olyan információs rendszerekhez fog hozzáférni, melyek a telematika és a közvetlen távközlő műholdak használatára épülve képesek lesznek továbbítani minden fajta adatot és információt a világ bármely részébe.

Az ilyen technológiák valószínűleg nagyon költségek maradnak, bár várható, hogy az árak a felhasználók számának növekedésével csökkennek; mindazonáltal a szegény országok számára a következő évek igen nehezek lesznek, ha a nemzetközi közösség nem tesz semmit gazdasági nehézségeik enyhítésére.

Meg kell említeni, hogy a fejlődő országok társadalmi szerkezete igen nagy mértékben eltér azokétól, amelyek-

ben a számítógépes és a távközlési technológiákat jelenleg fejlesztik és alkalmazzák. E technológiák, valamint az azokat használó modern információs rendszerek bevezetése gyakran olyan kulturális és társadalmi jellegű problémákat idéz elő, amelyek tovább nehezítik a fejlődő országok technikai és gazdasági helyzetét.

Az információátadás és -hasznosítás akadályai – melyek közül néhányra már utaltunk – sokrétűek. Ezen akadályokat az információátadás különféle szakaszai szerint lehet csoportosítani: az információhozzáférés akadályai, a kiadványok hozzáférhetőségének akadályai, az információbefogadás és -hasznosítás akadályai.

Az információkhoz való hozzáférés akadályaihoz tartozik a nem megfelelő bibliográfiai számbavétel, a szükséges anyagi források hiánya a külföldi adatbázisokhoz való hozzáféréshez, az információs szakemberek hiánya, a nyelvi korlátok, és a forrástájékoztató szolgáltatások hiánya.

A kiadványok hozzáférhetőségének akadályaihoz tartozik: a segédeszközök hiánya (pl. a központi címjegyzékek), a jogi korlátozások (pl. a szerzői jogi korlátozások), a politikai korlátozások és a nemzetbiztonsági megfontolásokon alapuló korlátozások, a dokumentumok beszerzéséhez szükséges anyagi források hiánya, a hatékony gyarapítási politika hiánya, dokumentumtárak hiánya, a dokumentumszolgáltatással kapcsolatos megfelelő politika hiánya.

Az információbefogadás és -hasznosítás akadályai származhatnak a felhasználók képzettségi szintjéből, az információ elégtelen „tálatásából”, a nyelvi korlátokból és a fordítási lehetőségek hiányából, az információfelhasználásra való motiváltság hiányából, a megfelelő információs politika és az információfelhasználás fokozását célzó tervek hiányából, a felhasználók képzésének hiányából – mind az iskolai, mind a szakmai szinten –, az információhasználattal kapcsolatos fejlesztési tevékenység hiányából és az információs szolgáltatások nem kielégítő színvonalából.

A néhány évvel ezelőtt kezdődött nemzetközi vita fényében – mely a harmadik világ fokozott politikai és gazdasági hatalomhoz jutását követte – és az ezáltal szükségessé vált intézkedések keresése során ezen országok információs igényei nyilvánvalóbbá váltak: az értékelt információ új típusaira van szükség, specifikus felhasználói csoportok igényeinek kielégítéséhez hármaslagos információra van szükség; a figyelmet a népszerűsítésre és a közvetítő szolgáltatásokra fordítják. A fejlődő országok egyre inkább tudatában vannak annak a ténynek, hogy a tudományos-műszaki információ a természet- és műszaki tudományok fejlesztésének és alkalmazásának fontos erőforrása. Ezek az országok az információ szélesebb és kiegyensúlyozottabb terjesztését és szabadabb forgalmát igénylik, valamint nagyobb kölcsönösséget szeretnének a tudományos-műszaki információ átadásában.

Felismervén minden ország fokozódó kölcsönös függőségét az információ tekintetében, a nemzetközi közösség újabban világméretű információs rendszereket és szolgáltatásokat igyekszik létrehozni. Gazdasági, műszaki, szakmai, politikai és humánus indítékok egyaránt hozzájárultak e nemzetközi rendszerek tervezéséhez és megvalósításához; közülük sokat az ENSZ szervezetei hoztak létre. E rendszerek költségesek és gyakran alig használják őket, mégis olyan egyedülálló mechanizmust alkotnak, melyeket nemzetközileg szerveznek és „semlegesek”, ami különösen fontos a fejlődő országok számára. Költségük az adakozó országokat bizonytalanná teszi, mégis ezek azok az országok, amelyek a legtöbbet ajánlhatnak fel az információ terén. E rendszerek szerteágazó volta elengedhetlenné teszi nemzetközi szintű koordinálásukat mind tervezésük, mind megvalósításuk különböző szakaszaiban.

A fenti helyzet mérlegelése egy sor kulcskérdést vet fel, melyek a nemzetközi közösség fokozott figyelmét fogják igényelni az elkövetkezendő években. Ezek közé tartozik:

kimondottan a döntéshozók számára tervezett információs rendszerek fejlesztése;

az információgazdálkodási képességek fejlesztése országos szinten, beleértve olyan személyzet oktatását és képzését, mely képes „liaison officer”-ként ténykedni;

raciónalis döntéshozó képesség fejlesztése az informatika, a távközlés és egyéb modern információs technológiák bevezetésével kapcsolatosan;

az a szükséglet, hogy minimálisra csökkenjen a technológiák bevezetésének kedvezőtlen hatása a hagyományos társadalmakban;

az információkhoz való hozzáférés gazdasági és nyelvi akadályainak eltávolítása;

a nemzetközi együttműködés fokozása az információs rendszerek és szolgáltatások fejlesztése terén.

Az Unesco Általános Információs Programja, mely magába foglalja az UNISIST-et, hozzájárul e problémák közül néhánynak a megoldásához, és várhatóan fokozott hatékonysággal fog segítséget nyújtani a tagállamoknak az információelőállítás, -tárolás, -keresés, -gazdálkodás, -átadás és -hasznosítás problémáinak a megoldásában.

Az Unesco Általános Információs Programja

Az Általános Információs Programot az Unesco Általános Konferenciájának 1976. évi tizenkilencedik ülésén hozott határozat léptette hivatalosan életbe. Ugyanezen az ülésen az Általános Konferencia jóváhagyta az Unesco 1977–1982-re szóló középtávú tervét, mely magába foglalta a szervezet teljes tevékenységét, beleértve az információátadást és -cserét is, amellyel a X. fejezet foglalkozott. A terv 10.1. célkitűzése, mely az információs rendszerek és szolgáltatások országos, regionális és

nemzetközi szintű fejlesztésére irányul, négy rész célra oszlik: az információs politika és tervek kialakítása, szabványok készítése, az információs infrastruktúra fejlesztése, valamint az információs szakemberek és felhasználók oktatása és képzése.

Az Általános Információs Program létrehozásakor az Általános Konferencia felhatalmazta a főigazgatót, hogy a tevékenységet a középtávú terv négy rész céljának nagyjából megfelelő négy fő területen folytassa. Az Általános Konferencia 20. ülésén, 1978-ban újrafogalmazta ezeket a célkitűzéseket, s így létrejött az Általános Információs Program öt fő témája:

- 5/10.1/01. *téma:* információs politika és tervek kialakításának fejlesztése országos, regionális és nemzetközi szinten.
- 5/10.1/02. *téma:* az információkezeléssel kapcsolatos módszerek, előírások és szabványok fejlesztése és terjesztése.
- 5/10.1/03. *téma:* az információs infrastruktúrák fejlesztésének elősegítése.
- 5/10.1/04. *téma:* szakinformációs rendszerek fejlesztése az oktatás, kultúra és kommunikáció, valamint a természet- és a társadalomtudományok területén.
- 5/10.1/05. *téma:* információs szakemberek és információfelhasználók oktatásának és képzésének fejlesztése.

Mindezen témáknál különös figyelmet fordítanak:

a) azoknak a felhasználóknak és potenciális felhasználóknak az igényeire, akiknek a fejlesztési folyamatban való részvétel érdekében van szükségük információra;

b) a felhasználóra orientált szemléletre információs rendszerek és szolgáltatások tervezésénél és fejlesztésénél;

c) a legkevésbé fejlett országok speciális igényeire;

d) annak fontosságára, hogy javítsák a világ információs forrásainak áramlását és az azokhoz való hozzáférést, szorgalmazzák az alkotóképességet, az innovációs kapacitást, a helyi információs erőforrások maximális hasznosítását és az endogén lehetőségek fejlesztését;

e) annak szükségességére, hogy megkönyítsék a tagországok számára a korszerű információs és kommunikációs technológiák kiválasztását, használatát és alkalmazását;

f) a vállalt tevékenységek értékelésének fontosságára és általában a tapasztalatok eredményeinek megosztására a tagországok között.

E témák közül kiemelkedő helyet foglal el az infrastruktúrák fejlesztése, valamint az oktatás és képzés. A többi három téma is fontos lesz a jövőben, mint a program következetességének, valamint az információcsere és -átadás érdekében végzendő cselekvésnek előfeltétele.

Az Általános Információs Program a Kormányközi Tanács irányítása alatt áll. A Tanács a harminc tagállam képviselőiből tevődik össze. Általában két évente egy-

szerül össze, és irodája évente kétszer-háromszor találkozik. A programot az Általános Információs Program Osztály irányítja, mely egy kis adminisztratív egységből és hat funkcionális részből áll, nevezetesen:

- információs politika és tervezés fejlesztése;
- programfejlesztés, -értékelés és dokumentáció;
- módszerek, előírások és szabványok fejlesztése;
- információs infrastruktúrák fejlesztése;
- szakemberek és felhasználók képzése;
- operatív részleg.

Az Általános Információs Program igazgatójának irányítása alatt ez a hat részleg felelős a fent említett öt fő témát magába foglaló program minden részletéért. Az alábbiakban kivonatossan ismertetjük az egyes témákban folyó tevékenységeket.

1/01. téma: Információs politika és tervezés

Az Általános Információs Program tevékenysége ezen a területen elsősorban abban áll, hogy segítséget nyújt a tagállamoknak országos információs politikájuk és terveik kialakításában, melyek az országos fejlesztési politika részét képezik. Ugyancsak cél a regionális együttműködés fejlesztése az információs politika és tervezés módszertani, szervezési és irányítási vonatkozásaiban, valamint a szabad információáramlás akadályainak felismerése és leküzdésük módjainak felderítése.

Az Általános Információs Program néhány tanulmányt készített azokról a problémákról, melyekkel az információs, könyvtári és levéltári területen tervezést végzők az információs politika fejlesztési koncepciójának kialakítása során találkozhatnak. Ezek eredményeként láttak napvilágot olyan dokumentumok, mint pl. *A tudományos és műszaki információs és dokumentációs tevékenységek statisztikája: módszertani megközelítés (Statistics on scientific and technical information and documentation activities: a methodological approach, 1979)* [1]; *Tanulmány a potenciális információhasznosítási lehetőségek mutatóiról (Feasibility study on indicators of information utilization potentials, 1980)* [2] és az *Útmutató nemzetközi szervezetek irattáraihoz (Guide to the archives of international organizations)* [3].

Erőfeszítések történtek arra is, hogy az Általános Információs Programot kapcsolatba hozzák a regionális fejlesztési politikával azáltal, hogy a regionális együttműködés kialakítására üléseket szerveztek, melyek alapul szolgáltak a fejlődő országok közötti műszaki együttműködéshez. Hozzáférhetővé tették az információs politika és tervezés regionális problémáit összefogó irányelveket, pl. a következőket: *Az információs szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása Délkelet-Ázsiában (Improving access to information services in South-East Asia, 1977)* [4]; *A gazdasági és társadalmi fejlődéssel kapcsolatos információs politika és tervezés: dinamikus megközelítés (Information policy and planning for economic and social development: a dynamic approach, 1977–1979)*

[5]; *A regionális együttműködés lehetőségei a tudományos-műszaki információ területén Nyugat-Afrikában (Possibilities of regional cooperation in the field of STI in West Africa, 1978)* [6]; *A regionális együttműködés jelenlegi helyzete és fejlődési kilátásai az információs politika és tervezés területén Latin-Amerikában és a Karib-szigeteken (Current status of regional co-operation in information policy and planning in Latin America and the Caribbean and prospects for its development, 1979)* [7].

Országos szinten az Unesco-programmal való kapcsolatot a nemzeti információs focal point-ok és az UNISIST nemzeti bizottságai révén biztosítják. 1981 júliusáig ötvennyolc tagállam jelentett be nemzeti focal point-ot, ötvennégy pedig UNISIST nemzeti bizottságot vagy Általános Információs Program nemzeti bizottságot; közülük néhány dokumentációs központban, mások pedig csak az információs politikával csak érintőlegesen foglalkozó intézményekben kapnak helyet. Az információs focal point az egész információs politika koordinálásáért felelős nemzeti ügynökség – beleértve a nemzetközi információcserében való országos részvételt. Az UNISIST vagy az Általános Információs Program nemzeti bizottsága konzultatív testület, mely tanácsot ad a kormánynak az információcseréről és az Általános Információs Programmal kapcsolatos összes kérdéssel. A nemzeti információs politika fejlesztése érdekében az Általános Információs Program szemináriumokat szervezett, hogy a nemzeti focal point-ok képviselői számára lehetővé tegyék tapasztalataik és a rendelkezésükre álló információk kicserélését, melyek értékesek lehetnek a nemzeti információs rendszerek és szolgáltatások tervezése és szervezése során. Segítséget nyújt a tagállamoknak nemzeti információs politikájuk kialakításában azáltal, hogy támogatja a nemzeti információs politikáról szóló ún. mini-szemináriumok szervezését, mint amilyen pl. 1977-ben Iránban [8] vagy 1980-ban Peruban volt [9]; a nemzeti tudományos, társadalmi és műszaki információs politikáról és szolgáltatásokról számos ország jelentést készít (1977) és új irányelveket dolgoz ki a nemzeti információs politika fejlesztéséhez.

1/02. téma: Módszerek, előírások és szabványok fejlesztése

Ezen a területen az Általános Információs Program szorosan együttműködik a Nemzetközi Szabványosítási Szervezettel (International Organization for Standardization, ISO). Ez utóbbi felelős az információs tevékenységben alkalmazandó nemzetközi szabványok kidolgozásáért, ezáltal biztosítva azokat az eszközöket, melyek a kompatibilis információs szolgáltatások létrehozásához szükségesek. Olyan témákkal foglalkozik, mint a bibliográfiai leírás, a terminológia, a Nemzetközi Folyóirat Nyilvántartó Rendszer (International Serials Data System, ISDS), az osztályozás és az Átfogó Tárgyköri

Osztályozás (Broad System of Ordering, BSO), azért, hogy elősegítse a módszerek és eljárások szabványosítását, és ezáltal megkönnyítse az információk rendszerek összekapcsolását és hozzájáruljon az információátadás koncepciójának kialakításához.

Az Általános Információs Program az információs munka számos kérdéséről adott ki útmutatót, de az egyik fő eredmény kétségtelenül az *UNISIST útmutató az információkezelés szabványaihoz (UNISIST guide to standards for information handling)* [10], mely magyarázza az ezen a területen létező szabványokat és irányelveket. Az útmutató a legkülönbözőbb információfelhasználók és -előállítók számára készült; meghatározza a különféle információs folyamatokat, leírja és elemzi a létező szabványokat, és az UNISIST által ajánlott olyan szabványokat ismerteti, melyeket már értékelték is alkalmazási területükön.

A szabványok felsorolását kiegészítendő ki kell alakítani fejlesztésük, alkalmazásuk és használatuk megfelelő módszereit. Különösen a fejlődő országokban motiválni kell a szakembereket és a döntéshozókat, hogy alkalmazzák és vezessék be a szabványosított módszereket, eljárásokat, mivel ezáltal könnyebben csatlakozhatnak a nemzetközi információs rendszerekhez. Egy, már eddig is alkalmazott módszer erre szemináriumok szervezése nemzetközi, regionális vagy országos szinten. Bár mind a három típus hasznos és szükséges, eddig az országos szemináriumok, mint pl. az 1981-es jakarta-i bizonyult a leghatékonyabbnak. E szemináriumok szervezése azzal a tapasztalattal zárult, hogy hiányoznak a megfelelő oktatási anyagok, ezért a szekció erőfeszítéseket fog tenni kézikönyvek és egyéb oktatási anyagok legalább két nyelven (angol és francia) történő megjelentetése érdekében. A *Bibliográfiai számbavétel kézikönyve Afrika számára (Manual for bibliographic control in Africa)*, melynek most készült el a vázlata, további bővítéseket fog tartalmazni; e munka az IFLA közreműködésével folyik.

A Közös Adatcsere Formátum (Common Communication Format) kialakításával kapcsolatos munka 1978-ban kezdődött, amikor egyre égetőbbé vált az addig különféle közösségek számára egymástól függetlenül kialakított formátumok összehangolása. Súlyos akadályok adódtak e formátumok eltéréseiből. Nemcsak az nehéz és bonyolult feladat, hogy egy bizonyos formátumot használó rendszerből adatot vigyünk át egy másféle formátumot használó rendszerbe, hanem szinte lehetlenné vált, hogy az új információs rendszerek teljesen kompatibilisek legyenek az összes, már létező rendszerrel. A múltban, az újonnan szervezett rendszereknek például el kellett dönteniük, hogy az *UNISIST géppel olvasható bibliográfiai leírások kézikönyvével (UNISIST referenc manual for machine-readable bibliographic descriptions)* [11] vagy a MARC-formátummal legyenek kompatibilisek. Pontosan ezeknek a nehézségeknek a

leküzdéséért hozták létre a Közös Adatcsere Formátumot.

Bár e formátum mindhárom elemét – szerkezet, tartalmi megjelölők és adatelemek – két vagy több információs rendszer közötti kommunikációra tervezték, közülük néhányat vagy mindet egyetlen rendszeren belül feldolgozó formátumként is lehet használni adatok tárolására és kezelésére. Így remélhető, hogy a közös csereformátum több módon is meg fogja könnyíteni az információcserét a különféle információs közösségek és a nemzetek között.

Az egész világon állandóan növekvő sebességgel terjed a terminológiai tevékenység. Elég korán felismerték a terminológia szabványosításának szükségességét. Ez az oka annak, hogy a nemzeti szabványosítási szervezetek és az ISO miért kezdett hozzá a terminológia szabványosításához.

Az ötvenes évek elején az Unesco különféle általános konferenciáin felmerült egy nemzetközi szervezet létesítésének gondolata a világszerte végzett terminológiai tevékenységek koordinálására. E feladat végrehajtására 1971-ben Bécsben, az UNISIST program keretében, az Osztrák Szabványosítási Intézet égisze alatt létrehozták az *Infoterm-et*, amely az ISO 37 (Terminológiai) műszaki bizottságával együttműködve ténykedik.

Az 1975 áprilisában Bécsben megtartott Első Nemzetközi Terminológiai Együttműködési Infoterm Szimpózium (First Infoterm Symposium on International Cooperation in Terminology) ajánlásait követően az Infoterm 1977-ben tanulmányt nyújtott be az Infoterm Tanácsadó Testületének (Infoterm Advisory Board) egy terminológiai hálózat fejlesztésére. Ezután jött létre a *TermNet* – egy programrendszer a nemzetközi terminológiai együttműködés területén –, amely magába foglalja a terminológia elméletét, terminológiák készítését és a terminológiai dokumentációt.

1/03. téma: Információs infrastruktúrák fejlesztése

E témában feladatait úgy teljesíti az Általános Információs Program, hogy erősíti mindazokat az erőforrásokat és lehetőségeket – beleértve a könyvtárakat, levéltárakat és dokumentációs központokat –, melyek segítik az információk eljutását a forrástól a felhasználóig.

E témakörben a fő tevékenységeket a következőképpen lehet csoportosítani:

tudományos és műszaki információs szolgáltatások létesítése a társadalmi és gazdasági fejlődés számára;

az információhoz való hozzáférés és információhasználat;

telematika és egyéb eljárások alkalmazása;

a könyvtári infrastruktúra fejlesztése;

levéltárak irányítása;

koordinált könyvtári, levéltári és információs szolgáltatások.

E kereteken belül az Általános Információs Program munkatársai és szakértői tanácsadóként működtek, többek között

Nicaraguában az országos információs rendszer megtervezése és a nemzeti közművelődési könyvtárhálózat létrehozása céljából;

Kolumbiában az egyetemi könyvtárak referenzs-gyűjteményeinek megszervezése tárgyában;

Ciprusban és Malaysiában a levéltárak fejlesztése ügyében.

Támogatták szemináriumok és értekezletek megszervezését, beleértve például a fejlődő országok számára a fejlesztés tervezéshez szükséges információról rendezett értekezletet (Workshop on Information Requirements for Development Planning in Developing Countries), melyet 1980-ban tartottak Hollandiában. 1982-ben Párizsban, az IFLA-val való együttműködésben nemzetközi kongresszust szerveztek a kiadványok egyetemes hozzáférhetőségéről (International Congress on Universal Availability of Publications).

Más témákról is jelentek meg tanulmányok, pl. a mini- és mikrokomputerek alkalmazásáról, a műholdak szerepéről az információátadásban, számítógépes programcsomagokról, valamint az *Útmutató az információfelhasználók vizsgálatához (Guidelines on studies of information users)* [12] c. kiadvány. Délkelet-Ázsiában és a Karib-szigeteken kísérleti vizsgálatok folynak távközlési hálózatok alkalmazásáról, és tárgyalások a numerikus adatszolgáltatással kapcsolatos kísérleti projektről.

Az egyéb projektek közül az egyik az iskolai könyvtárak fejlesztését tűzi ki célul Ázsiában és Óceániában. Ennek keretében Óceánia déli részén már három ország kapott segítséget az iskolai könyvtárszolgálat fejlesztéséhez. Másik két projekt pedig az egyetemi könyvtári szolgáltatásokat terjeszti ki az egyetemen kívüli felhasználókra, Malaysiában. 1981-ben Dakarban (Szeneál) tartottak szemináriumot az egyetemi könyvtárak szerepéről a fejlődő országok információs rendszerében, majd Ausztráliában az ázsiai iskolai könyvtárakról.

Hosszútávú projektet kezdtek 1980-ban a Karib területen az ugyanabban az évben Kingstonban (Jamaica) lezajlott ülés után. Az ülésen elkészült a projekt munkaterve, amely magába foglalja a terület információs szakemberszükségletének felmérését, az eszközellátást és a szakértői szolgáltatásokat olyan szakterületeken, mint pl. a számítógépesítés és a kormányzati dokumentumok kezelése.

Kiemelkedő eredmény a hosszútávú Iratkezelési, Irattári és Levéltári Irányítási Program (Records and Archives Management Programme, RAMP) létrehozása az Általános Információs Program keretén belül. Folyamatban vannak projektek Malaysiában és a Fülöp-szigeteken a regionális levéltári hálózat létrehozására, és ugyancsak megkezdődött egy projekt Peruban a modern levéltári irányítással kapcsolatban. Egyéb RAMP-projektek célul tűzik ki olyan országos oktatási központok

létesítését Afrikában és Latin-Amerikában, melyek biztosítják a szakemberképzést a dokumentumrestaurálás és reprográfia céljaira, regionális alapon. Tanulmányokat dolgoztak ki és adtak közre a megszüntetett levéltárak problémáiról az Általános Információs Program égisze alatt. A RAMP-programot a Nemzetközi Levéltári Tanáccsal (International Council on Archives) szorosan együttműködve dolgozták ki.

Bár a RAMP-ot elsősorban az információs infrastruktúra fejlesztésével hozzák kapcsolatba, a program néhány eleme más témákkal is összefügg. Így pl. tanulmányokba kezdtek a levéltári politikáról és tervezésről. Az egyik tanulmány a levéltári információkhoz való hozzáférés, használat és átadás akadályait vizsgálja. Egy másik a tudományos-műszaki információ levéltári forrásainak egy fejlődő országban és egy iparosított országban történő felmérésével foglalkozik. Egy harmadik útmutatót készít a nemzetközi szervezetek levéltáraihoz, valamint a korábbi tisztségviselők személyes dolgozatairól, melyek országos és egyéb letéti helyeken találhatóak.

A RAMP kiemelkedő módon foglalkozik módszerek összehangolásával, irányelvek, előírások és szabványok fejlesztésével. Ezeken a területeken ugyanis a jelenlegi nemzeti politika és gyakorlat jelentősen eltér az országok igazgatási szerkezetétől és a hagyományos levéltári gyakorlattól. A Levéltárak Nemzetközi Tanácsával (International Council on Archives, ICA) aláírt szerződések alapján négy nemrég befejezett tanulmányt készítenek elő kiadásra:

az UNISIST irányelvek és az ISO-szabványok alkalmazhatóságáról a levéltárak igazgatásában és az iratok kezelésében;

a mikroformák jogi érvényességéről;

a levéltári anyagok és iratok kezelésével foglalkozó irodalom referálásáról;

az iratok rendezésével kapcsolatos mintavételi eljárások alkalmazásáról.

1/04. téma: A szakinformációs rendszerek fejlesztése

Az Általános Információs Program e téma keretében segítséget nyújt a tagállamoknak, hogy részt vegyenek a nemzetközi információs rendszerekben, és hogy együttműködjenek más szervezetekkel országos, regionális és nemzetközi szinten a szakinformációs rendszerek tervezésében, végrehajtásában és értékelésében.

Így pl. az ENSZ Környezetvédelmi Programjának (United Nations Environment Programme, UNEP) környezetvédelmi információs hálózata, az INFOTERRA értékelését végezte el közösen az UNEP és az Általános Információs Program. Ez képezi az UNISIST és az INFOTERRA országos fokal point-jai közti szorosabb együttműködése alapját [13]. Az Általános Információs Program segítséget nyújt a Nemzetközi Dokumentációs Szövetségnek (International Federation for Documenta-

tion, FID) is a Dokumentációs Kutatások Nemzetközi Információs Rendszerének (International Information System on Research in Documentation, ISORID) működtetésében és fejlesztésében.

1/05. téma: Információs szakemberek és információfelhasználók oktatása és képzése

Az Általános Információs Program tevékenysége ezen a területen az információs rendszerek és szolgáltatások létrehozásához, irányításához és működtetéséhez és az információs erőforrások hatékony felhasználásához szükséges munkaerő fejlesztésével kapcsolatos. A program szerteágazó, és a következőképpen foglalható össze:

Információs szakemberek oktatásának és képzésének fejlesztése

Egy nyolc, személyes minőségében szereplő tagból álló oktatás- és képzéspolitikai ad hoc bizottság (Ad Hoc Committee on Education and Training Policy and Programmes) ül össze évente kétszer, és ad tanácsot az Unesco Titkárságának az információs szakemberek, könyvtárosok, levéltárosok és felhasználók oktatásával és képzésével összefüggő politika, terv és stratégia kérdéseiben.

Információs szakemberek oktatásának összehangolása és koordinálása

Ismételten javasolták, hogy az Unesco vállaljon vezető szerepet a könyvtári, információs és levéltári területen oktatási és képzési programjainak összehangolásában és koordinálásában. Az Általános Információs Program ezért 1979-ben szakértői értekezletet hívott össze a levéltári képzési programok összehangolásáról (Meeting of Experts on the Harmonization of Archival Training Programmes), 1981-ben pedig latin-amerikai szakértői értekezletet a képzés és munkaerőfejlesztés tervezéséről (Latin American Symposium of Specialists in Training and Manpower Development Planning) azért, hogy a terület információs szakemberfejlesztéssel kapcsolatos főbb problémáit elemezzék. A célból, hogy az e téren már elkezdett tevékenységeket hasznosítsák, 1983-ra egy nemzetközi szimpóziumot terveznek az információtudományi, könyvtárosi és levéltárügyi képzés programjainak összehangolására (International Symposium on Harmonization of Training Programmes in Information Science, Librarianship and Archival Studies).

Az Általános Információs Program már néhány éve gyűjt és terjeszt kurrens információkat a könyvtárosi, információtudományi és levéltári oktatási és képzési programokról. A negyedévenként megjelenő *Newsletter on Education and Training Programmes for Information Personnel* – melyet a FID egy Unesco-szerződés keretében ad ki 1977 óta – és a *Periodic Register of Education and Training Programmes in Librarianship, Information Science and Archives* szintén ebbe a tevékenységi körbe tartoznak.

Országos és regionális képzési programok létesítése és fejlesztése

Az oktatás és képzés terén az Általános Információs Program hosszú távú célja az, hogy a fejlődő országokban helyi lehetőségeket biztosítson a nemzeti információs rendszerek és szolgáltatások működtetéséhez szükséges információs szakemberek és technikusok széles körének oktatásához és képzéséhez. A tagállamok kérésére rövid távú szakértői kiküldetésekkel segítik a tagállamokat a képzési programok tervezésében, majd bővítésében. E szakértők oktatást is vállalnak egyes szakterületeken.

Oktatási anyagok készítése

A fejlődő országok könyvtárosképző iskoláinak kézikönyvek és egyéb oktatási anyagok iránti igényét felmért, 1980-ban részletes tanulmányt készítettek, mely súlyos hiányosságokat tárt fel ezekben az iskolákban, különösen az arab, francia és spanyol nyelvű könyvtári anyagok tekintetében. Igény van a legmegfelelőbb anyagok adaptálására vagy angolból e nyelvekre való fordítására. A fejlődő országok szakképzetlen személyzete számára készült az *Általános Bevezető az Információs és Dokumentációs Munkához (General Introduction to Information and Documentation Work)* című útmutató.

E terület másik projektje az 1980-ban FID szerződés keretében létrehozott Információs Oktatási és Képzési Anyagok Nemzetközi Csereközpontja (International Clearing House for Information Education and Training Materials) a maryland-i egyetem (USA) könyvtár- és információs szolgáltatások tanszékén, mely oktatási és képzési anyagok gyűjteményéből más intézményeknek rendelkezésre bocsát másolatokat.

A nemzetközi és regionális képzés fejlesztése

Bár a hosszútávú cél a helyi képzési lehetőségek kialakítása a fejlődő országokban, felismerték, hogy rövid távon sürgős szükség van képzési lehetőségekre az országhatárokon kívül is. Az Általános Információs Program évente tíz-tizenöt nemzetközi vagy regionális tanfolyamot vagy szemináriumot támogat különböző tárgykörökben és különböző szinten, különös hangsúlyt téve az információs rendszerek és szolgáltatások irányítói és oktatói számára rendezettek. Néhány példa erről a területről:

nemzetközi tanfolyam az információs szolgáltatások automatizálására szolgáló módszerekről és eljárásokról (International Training Course* on Methods and Techniques for the Automation of Information Services, Bulgária, 1980);

az információs és dokumentációs szakértők kilenchnapos posztgraduális tanfolyama (Postgraduate Course for Training of Specialists in Scientific Information and Documentation, Franciaország, évente);

restaurálási és reprográfiai tanfolyam (Training Course on Restoration and Reprography, Curacao, Holland Antillák, 1981);

nemzetközi nyári egyetem a magasszintű információs munkáról (International Summer School on Advanced Information Work, Sheffield, Egyesült Királyság, 1981).

Az információfelhasználók képzésének fejlesztése

E területen a legújabb eredményeket *Az információhasználat országos oktatási tervének fejlesztésére és megvalósítására kidolgozott irányelvek (Guidelines for developing and implementing a national plan for training and education in information use)* [14] című útmutató, valamint *A tudományos és műszaki információ felhasználóinak oktatása (Educations and training of users of scientific and technical information)* [15] című tanári kézikönyv kiadása jelenti.

Következtetések

Az Általános Információs Program eredményei összességükben igen pozitívek. Az Általános Információs Program pusztán létezésével is sok tagállamnak – különösen a fejlődő országoknak, de sok ún. fejlett országnak is – segített abban, hogy elkezdjék kialakítani országos információs politikájukat és tervüket, hogy országos kereteket és intézményeket létesítsenek a könyvtári és információs fejlesztés koordinálására, hogy anyagi erőforrást biztosítsanak ilyen fejlesztésre, hogy megszervezzék a helyi munkaerők oktatását és képzését és elkezdjék a regionális együttműködést. Az Általános Információs Program egyedülálló nemzetközi fórumot biztosít az Unesco-tagállamok, számos szakinformációs rendszerrel rendelkező ENSZ-szervezet és különféle nem-kormányközi szakmai szervezet közötti alkotó párbeszéd számára.

Az Általános Információs Program fő szerepét ma az Unesco főigazgatójának az UNISIST II kormányközi konferencia megnyitóján elhangzott megjegyzése példázza, amikor is felhívta az ülés figyelmét arra, hogy „az UNISIST most célul tűzi ki, hogy meghatározza a tudományos és műszaki információ társadalmi és gazdasági értékét a fejlődés szempontjából”.

E konferencia egyik tárgya az volt, hogy előkészítse az ENSZ Bécsben tartandó tudományos és műszaki fejlesztési konferenciáját (United Nations Conference on Science and Technology for Development, UNCSTD), és a konferencia által jóváhagyott három összetett ajánlás közül az elsőt ehhez az ENSZ-konferenciához intézték.

Az UNISIST II ajánlásai, melyek hangsúlyozták az információ alkalmazását – különösen a tudományos–műszaki információét – a fejlődés szolgálatában, a felhasználóra orientált információs rendszerek kialakításának fontosságát, a nemzeti információs politika és tervezés szükségességét, az oktatás és képzés jelentőségét, kijelölték azt a fő irányt, amelyet az Általános Információs Programnak követnie kell az elkövetkező öt évben.

Az 1979 augusztusában Bécsben megtartott UNCSTD további ösztönzést adott egy olyan program kialakítására, mely az információkat gyakorlatilag alkalmazza az országos fejlesztési programok során felmerülő problémák esetében. A konferencia elfogadott egy tudományos és műszaki fejlesztési akcióprogramot (Programme of Action on Science and Technology for Development), mely sokszor utal arra a fontos szerepre, amelyet a tudományos és műszaki információs rendszerek játszhatnak az országos fejlesztésben, és annak szükségességére, hogy szoros kapcsolat alakuljon ki a nemzeti információs rendszerek és a szubregionális, regionális és nemzetközi információs hálózatok között.

Az Általános Információs Program tehát intenzíven közreműködik azokban a nemzetközi munkálatokban, melyek elősegítik az információ alkalmazását az országos fejlesztési problémák megoldása során. Számos tevékenységével részt vállal a fentiekben ismertetett irányvonalakban, amelyek megfelelnek az 1980-as évek információs szükségleteinek.

Fordította: *Pröhle Éva*

Hivatkozások

1. MURPHY, D.: Statistics on scientific and technical information and documentation: A methodological approach. Paris, Unesco, 1979. 37 p. (PGI. 79/WS/5.)
2. Feasibility study on indicators of information utilization potentials. 1980. (Előkészületben.)
3. Guide to the archives of international organizations. Part 1. United Nations system: preliminary version. Paris, Unesco, 1979. 301 p. (PGI/79/WS/7 vagy PGI/COUNCIL/II.)
4. VALLS, J.: Improving access to information services in South-East Asia. Paris, Unesco, 1977. 19 p. (WORKSHOP/STII/5.)
5. GRAY, J.: Information policy and planning for economic and social development: A dynamic approach. 1977. UNISIST Meeting of Experts on Regional Information Policy and Planning in South-East Asia. Bali, Indonesia. (UNISIST/ROSTSEA/I/3; SC.77/WS/41.)
6. DULONG, Au.: Possibilities of regional co-operation in the field of scientific and technical information in West Africa. 1977. 29 p. (FMR/BEP/PGI/77/302; RP/1977-78.5.1.4/Technical report.)
7. Current status of regional co-operation in information policy and planning in Latin America and the Caribbean and prospects for its development. UNISIST Meeting on Regional Co-operation in Information Policy and Planning for Development in Latin America and the Caribbean. Lima, 1979. 23 p. (PGI/UNISIST/LA/1/5; PGI.79/CONF. 606/COL.8.)
8. UNISIST Seminar on the Development of Iranian National Science Information Policy, Teheran, 27–28 April, 1977. Final report. Teheran, Iranian Documentation Centre, 1977. 78 p.

9. Seminario Nacional sobre Política y Planificación de la Información para el Desarrollo, Lima, 20-24 October, 1980. Recomendaciones. Lima, Consejo Nacional de la Investigación, Unesco, 1980. 5 p.
10. UNISIST guide to standards for information handling. Paris, Unesco, 1980. 304 p.
11. MARTIN, M. D.: UNISIST reference manual for machine-readable bibliographic descriptions. Paris, Unesco, 1974. 71 p. (SC/74/WS/20.)
12. FORD, G.-HARRIS, C.: Guidelines on studies of information users. Pilot version. 1981. 63 p. (PGI/81/WS/2.)
13. MARTYN, J.: Report on the evaluation of INFOTERRA for the United Nations Environment Programme, Paris, Unesco, 1981. 120 p. (PGI.81/WS/5.)
14. WILSON, T. D.: Guidelines for developing and implementing a national plan for training and education in information use. Final draft. 1978. 84 p. (PGI/E.T.III/INF.5; PGI.78/CONF.607/COL.4.)
15. EVANS, A. J.-RHODES, R. G.-KEENAN, S.: Education and training of users of scientific and technical information. UNISIST guide for teachers. 143 p.

*TOCATLIAN, J.: Fejlesztési információ:
az Unesco Általános Információs
Programjának szerepe*

A cikk a fejlesztési információellátás kérdéseit, különösen ezeknek az Unesco Általános Információs Programjához való kapcsolódását tárgyalja. A nemzetközi gazdasági helyzet fényében áttekinti az endogén fejlődés megvalósításához szükséges információk hatékony alkalmazásának akadályait, utalva az információs technológia fejlődésének legújabb irányzataira és az információs ipar növekedésére. Ismerteti az Általános Információs Program szerkezetét és a tárgyalta kérdések megoldására irányuló területeit.

* * *

*TOCATLIAN, J.: Information for development:
the role of Unesco's General
Information Programme*

Issues relating to the provision of information for development, particularly as they affect the General Information Programme of Unesco, are discussed. Obstacles to the effective application of information to the solution of the problems of endogenous development are reviewed in the light of the international

economic situation, with particular reference to current trends in the development of information technology and the growth of the information industry. The structure and activities of the General Information Programme, through which it attempts to contribute to the solution of these problems, are described.

* * *

*ТОКАТЛИАН, Ж.: Информация для развития:
роль Общей программы по информации ЮНЕСКО*

В статье рассматриваются вопросы информационного обеспечения развития и особенно их связь с Общей программой по информации ЮНЕСКО. В свете международного экономического положения рассматриваются препятствия эффективного использования информации, необходимой для разрешения проблем внутреннего развития, ссылаясь на новейшие направления развития информационной технологии и на рост информационной индустрии. Автор знакомит со структурой Общей программы по информации и с ее деятельностью, направленной на разрешение вышеуказанных вопросов.

* * *

*TOCATLIAN, J.: Information für die
Entwicklung: die Rolle des Allgemeinen
Informationsprogramms der Unesco*

Im Artikel sind Fragen der für die Entwicklung nötigen Versorgung mit Information behandelt, mit besonderer Rücksicht auf den Anschluss an das Allgemeine Informationsprogramm der Unesco. Aus der Sicht der internationalen Wirtschaftslage werden die Hindernisse der Versorgung mit den zur Lösung der endogenen Entwicklung nötigen Informationen erörtert, mit Hinweis auf die neuesten Trends in der Entwicklung der Informationstechnologie und auf das Wachstum der Informationsindustrie. Die Struktur und die auf die Lösung der behandelten Probleme gerichteten Aktivitätsbereiche des Allgemeinen Informationsprogramms, sind beschrieben.

* * *